

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΥΔΡΑΙΟΥΣ

Α'

Αἴτησις ὁδηγιῶν ἐκ μέρους τῶν Σιφνίων ἀποστολὴ Ἰωάννου Πρόκου.
—Φόδοι τῶν Κυθνίων καὶ αἴτησις βοηθείας.—Προθυμία Ν. Τζα-
βέλλα, Φωτομάρα, Γεωργίου καὶ Ἀθανασίου Δράκου ἐν ἐπιστολῇ
ἐκ Παξῶν.—Οἱ τῶν Σαλόνων κάτοικοι, ἐν ἐπιστολῇ ἐκεῖθεν εἰς
Ἰδρεοσπέττας διευθυνομένη, ἀναμένουσι τὰ Ὑδραϊκὰ πλοῖα καὶ
τὰ Σπετσιώτικα περιγραφὴ τῶν κατὰ τὸ Χάνι τῆς Γραβιᾶς ὑπὸ
αὐτόπτου μάρτυρος· ζητοῦνται μπαρούταις καὶ μολυβικὰ καὶ κρέ-
διτα διὰ τοῦ Νικολοῦ Λιτσικοπούλου.

Φίλτατε Κ. Σκόπε,

Εἰς ἄλλης ὕλης διὰ τὰς σελίδας τοῦ Ἡμερολογίου
προετίμησα διὰ τὸ ἔτος τοῦτο σελίδας τινὰς τῆς ζώ-
σης ἱστορίας τῆς πατρίδος ἡμῶν, ἐθεώρησα καλὸν
ὑπὸ πολλὰς τὰς ὁψεις ἀποτινάσσων τὸν κοινοῦ τὸν
ἐγγράφων τινῶν ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ Ὑδρας ἀποκειμένων νὰ
παραδώσω ταῦτα εἰς τὴν δημοσιότητα, ἀφιερῶν εἰς τὴν ἐτησίαν
πινακοθήκην τὴν οὕτω φιλομούσως ὑφ' ὑμῶν συμπληρωμένην.
Τὰ ἐγγράφα ταῦτα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ δημοσιεύμενα δὲν ἔχουσιν
ἀνάγκην σχολίων· αὐτὰ μόνον μετὰ τοσούτων ἄλλων προεκδο-
θέντων (*) συναρμολογοῦμενα, δύνανται νὰ ποτελέσωσι πλήρη
τὴν ἱστορίαν τῶν Ναυτικῶν ἰδίᾳ νήσων, μαρτυροῦντα ἀψευδῶς
καὶ περὶ τῆς θέσεως, ἣν αἱ νῆσοι αὗται κατεῖχον ἐν τοῖς χρό-
νοις ἐκείνοις, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον δυνάμενα νὰ γείνωσιν ὑπόδειγμα
τῆς τε ἀναπτύξεως καὶ τοῦ χαρακτήρος τῶν ἐπιστελλουσῶν
κοινοτήτων ἢ τῶν ἀτόμων.

(*) Τῷ 1844 ἐξεδόθη βιβλίον ὑπὸ τῇ ἐπιγραφῇ: Τὰ Ὑδραϊκὰ ἢ
μέρος τῶν ἐν Ὑδρᾷ σωζομένων ἐγγράφων, ἐκδιδόμενα δι-
πάρη τοῦ δήμου Ὑδρας.

Ἰδοὺ τί οἱ νησιῶται ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ αὐτῶν γράφουσι πρὸς τοὺς Ὑδραῖους· καὶ πρῶτον οἱ Σίφνιοι :

« *Εὐγενέστατοι ἄρχοντες τῆς νήσου Ὑδρας
κοινοὶ τοῦ Γένους Εὐεργέται »*

« Γνωρίζοντες τὰ πρὸς τὸ γένος καὶ τὴν κοινὴν πατρίδα ἱερὰ χρέη μας, παρσκευάζομεν τὸν ἑαυτὸν μας εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τούτων, ἅφ' ὅτου τὸ πρὸς τὰς Κυκλάδας κοινὸν γράμμα σας ἐλάβομεν· ἀλλὰ φροντίζοντες πρῶτον περὶ τῆς συστάσεως τῶν κοινῶν μας ἀστατούντων εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν ἀνεβάλλομεν τὴν διὰ κοινοῦ μας γράμματος προσφορὰν τῶν χρεῶν μας πρὸς τοὺς κοινούς ἡμῶν εὐεργέτας. Ζητοῦντες λοιπὸν πρῶτον τὴν περὶ τούτου συγγνώμην παρὰ τῆς φιλογενείας σας, σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς λογίζεσθε προθύμους, κατὰ τὸ χρέος μας, εἰς τὰς δυνατάς μας ἐκδουλεύσεις, κοινὰς ὁμοίως καὶ μερικὰς, ἐφ' ᾧ καὶ ἀποστέλλομεν κοινῶς τὸν συμπατριώτην μας κύριον Ἰωάννην Πρόκον, διὰ τοῦ ὁποίου προσμένομεν τὰς ὁδηγίας καὶ τὰς ἐπιταγὰς τῆς ὑμετέρας φιλογενείας. »

• *Ἐκ τῆς Κοινῆς Καγγελαρίας τῆς νήσου Σίφνου
τῇ 23 Μαΐου 1821 »*

Ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου δείκνυται ἡ προθυμία, μεθ' ἧς προσηνέχθησαν ἐν πάσῃ περιπτώσει οἱ Σίφνιοι, ἅμα δὲ καὶ ἡ ἀνάπτυξις, εἰς ἣν εἶχον φθάσῃ ἐν σχέσει πρὸς ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ δὴ καὶ πρὸς ἄλλας πέριξ νήσους, ὡς καταφαίνεται σαφῶς ἐκ τῆς συγκρίσεως πρὸς τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον ἔγγραφον τῶν Κυθνίων. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο τῶν Κυθνίων εἶνε χαρρακτηριστικώτατον διὰ τὸν φόβον τὸν καταλαβόντα τοὺς κατοίκους τῆς νήσου πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ στόλου τοῦ Τουρκικοῦ. Ἰδοὺ τοῦτο ὡς ἔχει, τηρουμένης τῆς ὀρθογραφίας αὐτοῦ :

« *Πρὸς τὴν φιλογεννεστάτην Καγγελαρίαν
τῆς νήσου Ὑδρας »*

Ἐπειδὴ καὶ τὰ ἐχθρικά Καράβια ἔχουν τώρα σχεδὸν τρεῖς ἡμέρας ὅπεῦ περιτορηγοῦν τριγύρου εἰς τὸ Νησίον μας, δὲν λή-

πωμεν, ἀπὸ τὸ νὰ σᾶς ἰδοποιήσωμεν, περὶ αὐτοῦ τούτου, πρῶτον, καὶ τελευταῖον τὸν ὅσον κίνδυνον μᾶς καταλαμβάνει· παρακαλοῦμεν λοιπὸν τὴν ἡμετέραν φιλογένειαν νὰ μὴν μᾶς ἀρίστετε εἰς αὐτὸν τὸν μέγιστον κίνδυνον. ἀλλὰ νὰ ἐξαποστίλῃτε πάλῃ τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα μας, διὰ νὰ μᾶς ἐλευθερώσουν· εἴμπορεῖ νὰ εἶναι κατόπιν καὶ αὐτὰ ταῦτα τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα μας, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ δὲν ἤμεθα βέβαιοι, διὰ τοῦτο ἀποτολμῶμεν καὶ γράφωμεν διὸ καὶ δὲν ἀμφιβάλωμεν ὅτι διαπειρουμένη ἀπὸ τὸν διακαέστατον ζῆλον τῆς φιλογενείας, θέλει παραβλέψει κάθε παράλογον μας· καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσούτων»

«μένωμεν δὲ
τῆς ἡμετέρας φιλογενείας»

18 76ρίου 1822

«πρόθυμοι εἰς κάθε ἐπιταγὴ σας
« οἱ Ἐφοροὶ τῆς νῆσου Θερμίων. »

Πλὴν τῶν ἀπὸ μέρους τῶν νησιωτῶν χαρακτηριστικωτάτων τούτων ἐγγράφων ἀντέγραψα ἱκανὰ ἄλλα ἐπιτρέψαντός μοι πάνυ εὐγενῶς τοῦτο τοῦ δημάρχου Ὑδραίων κ. Α. Οἰκονόμου. Ἐκ τούτων παρατίθῃμι τὸ ἐκ Παξῶν ἀποσταλὲν γράμμα ἐκ μέρους τοῦ Τζαδέλα, Φωτομάρα, Γεωργίου καὶ Ἀθανασίου Δράκου, τόδε :

*Εὐγενέστατοι ἄρχοντες τῆς Ὑδρας
ταπεινῶς καὶ ἀδελφικῶς σᾶς προσκυνοῦμεν.*

Παξοὶ 8 Ἰανουαρίου 1823.

Ε. Π.

« αἱ κινδυνώδεις περιστάσεις ὅπου ἐστάθησαν αἰτία νὰ μᾶς ἐκπατριωτίσωσι, καὶ νὰ μᾶς ἐμβάσουν εἰς πολλὰς δυστυχίας καὶ κακοπαθίας μᾶς ἐσχόρπισαν ἔνθεν κακεῖσε εἰς τὰς Ἐπτανῆσους ἀλλ' ὅλα αὐτὰ τὰ σκληρὰ συμβάντα, οὔτε ἐστάθησαν οὔτε θέλει σταθοῦν ἄρκετὰ νὰ ὀλιγοστεύσουν τὸν ζῆλον πρὸς τὴν πατρίδα μας ἀλλ' οὔτε τὴν μεγαλοφυλίαν μας καὶ δὲν προσμένωμεν ἄλλο, παρὰ μίαν ὀγλήγωρον καὶ ἀρμοδίαν περίστασιν νὰ δεῖξωμεν τὸν ἐαυτῶν μας προθύμως ὅπου τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος μᾶς προσκαλέσουν. Αἱ ἐδικαί σας ἀθάνατες ἀνδραγαθίαι καὶ αἱ πισταί σας

δουλεύσεις διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον τῆς πατρίδος μᾶς κατασταῖ-
νουν ἀνήσυχους καὶ μέρα καὶ νύχτα καὶ ἐκ τοῦτου ἡμπορεῖται
νὰ καταλάβετε καθαρὰ τὰ αἰσθήματά μας. Καὶ μὲ ὅλον τὸ σέ-
βας ὑποσημειούμεθα.

«Τοῖς εὐγενεστάτοις ἄρχουσι
τῆς νήσου Ὑδρας κυρίοις

Τῆς ὑμετέρας
εὐγενείας

Λαζάρω κουτοριότη,
δημητρίῳ τσαμαδῷ,
μανόλῃ τομπάζῃ,
σταμάτῃ μπουντούρῃ
γεώργῃ γκιώνῃ

Νικολό Τζαβέλλας
φοτομάρας
γεώργι δράκος
ἀθανάσι δράκος.»

Ἰδοὺ καὶ ἐξ Ἀμφίσσης τί πρὸς τοὺς Ὑδραίους καὶ Σπε-
τσιώτας ἐγγράφετο διὰ τοῦ ἐπομένου ἐγγράφου, ἐν ᾧ πρὸς τοὺς
ἄλλοις ὑπάρχει ἀφήγησις τῶν κατὰ τὸ χᾶνι τῆς Γραβιᾶς :

(Τ. Σ.) «Τοῖς ἀνδρείοις ἀδελφοῖς Ὑδριώταις καὶ
Σπετσιώταις, τοῖς εὐεργέταις ἡμῶν

Εἰς Ὑδροσπέτσας».

«Ἀνδρειότατοι Ὑδριῶται, Ἥρωες ἄνδρες ἀδελφοί,
ὁμοίως Σπετσιῶται ἀπὸ Σά.λονα

τῇ 16 Μαΐου 1821:—

«Ἀπὸ τὸ γράμμα σας, ἀπὸ τὰ γράμματα τῶν ἀπεσταλμένων
ἀνθρώπων μας καὶ ἀπὸ στόματος ἐνὸς ἀδελφοῦ Γαλαξιδιώτου ὅπου
σήμερον εὐτυχῶς μᾶς ἔφθασεν ἀπ' αὐτοῦ, ἐβεβλιώθημεν τὸ στάλ-
σιμον εἰς τὸ μέρος μας τῶν καρabiῶν σας καὶ Σπετσιωτικῶν.
Αὐτὰ ἕως τῆς ὥρας δὲν ἐφάνηκαν, καὶ ἐνόχλησιν οὐ μετρίαν
δοκιμάζομεν ἀπὸ τρία καρabiὰ ἐχθρικὰ ὅπου περιέρχονται εἰς
τὸν κόλπον μας· διατὶ ἐξ αἰτίας των εἰς τὰ παρβαλάσσιά μας ἀπὸ
Ἑπαχτο—εἰς Κόρινθον ἐμποδίζεται τόσον στράτευμα ἀπὸ φόβον
μήπως καὶ οἱ ἐχθροὶ προσεκβάλουν εἰς κανένα μέρος. Πρὸς τούτοις
καὶ οἱ γειτόνοι μας μὴ βλέποντες τοῦ γένους καρabiὰ ἀπιστοῦν
νὰ εἶναι πάγκοινος τῶν χριστιανῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας ἢ
ἀποστασία, καὶ φοβούμενοι δὲν κινούνται, καὶ τὸ βάρος τὸ ἐδικόν
μας μὲ τοὺς ὀλίγους γνωστοὺς συναποστατήσαντας συμμάχους μας

γίνεται δυσφόρητον τόσον, ὅπου πρὶν 15 ἡμέρας ἠθέλαμεν κινδυνεύσῃ καιρίως, ἂν δὲν μᾶς ἔρχονταν ἀπὸ θεῖαν πρόνοιαν σύμμαχος ὁ Ἡρώας καὶ φρονιμώτατος Ὀδυσσεύς, ὁ Χρῆστος Σουλιώτης, καὶ τρία ἀδελφία Καττικογιαννόπουλα μὲ ἐκλεκτοὺς ἄνδρας ὅλοι ὡς 800 εἰς τὴν μηχανώδη καὶ αἱματοδεστάτην εἰς τῆς Γραβιάς τὸ χάνι μάχην μετὰ τοῦ Ὁμέρ πασᾶ βριόνι, ὅπου ἦλθε κατεπάνω μας μὲ ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδες Τούρκους, οἱ περισσότεροι Γκεγκι-δες καὶ ἀρβανίταις, οἱ μισοὶ σχεδὸν καθαλάρια· ἰδοὺ καὶ ἡ περιγραφὴ τοῦ αὐτοῦ πολέμου.»

«Ὁ καπετὰν Ὀδυσσεύς μὲ τοὺς ῥηθέντας Σουλιώτας καὶ Καττικογιαννόπουλα καὶ μὲ ὅλα τοὺς τὰ παληκάρια, καθὼς καὶ ὁ Καπετανπανουργιάς καὶ Διοβουνιώτης μὲ τὰ ἐδικὰ τοὺς παληκάρια, ὅλοι ὁμοῦ συμποσούμενοι ὡς 155, ἦτον καὶ ἀπὸ τὴν χώραν καὶ χωριὰ Σαλόνων ὡς 1000· αὐτοὶ ὅλοι εὐρισκόμενοι εἰς τὸ Χάνι τῆς Γραβιάς εἰς τὰς 5 τοῦ τρέχοντος, ἔμαθον ὅτι οἱ ῥηθέντες ἐχθροὶ ἔρχονται κατεπάνω τοὺς. Τότε ὁ μὲν Ὀδυσσεύς μὲ 130 ἄνδρας (20: ἦτον ἰδικὰ του παληκάρια, 15 ἦτον τοῦ Πανουργιά καὶ Διοβουνιώτη καὶ οἱ λοιποὶ ἦταν χωριάται καὶ Γαλαξιδιώταις 30) ἐκλήσθημεν εἰς τὸ Χάνι, καὶ εἰς ταῖς ῥάχαις, ὅπου παρασταίνουν ἓνα ἡμικύκλιον διαχωριζόμενον ἀπὸ ἓνα στενωπὸν δύσβατον δρόμον, τὸ μὲν δεξιὸν μέρος τὸ ἔπιασαν ὁ Χρῆστος Σουλιώτης τὰ τρία ἀδελφία Καττικογιαννόπουλα μὲ τοὺς ἐδικούς τοὺς 60: ἄνδρας καὶ μέρος χωριάταις· τὸ δὲ ἀριστερὸν ὁ Πανουργιάς καὶ ὁ Διοβουνιώτης μὲ τοὺς ἐδικούς τοὺς 50 ἄνδρας καὶ ὁμοίως μὲ χωριάταις· καὶ τὸν στενωπὸν τὸν ἔπιασαν ἀπὸ ἓνα καὶ ἄλλο μέρος χωριάταις, καὶ ὀλίγοι γνωστοὶ Γαλαξιδιώταις· καὶ οἱ ἐχθροὶ ἐμοιράσθησαν εἰς τρία μέρη προηγοῦντο οἱ ἵππεῖς καὶ ἠκολούθουν οἱ πεζοί· οὕτω λοιπὸν παραταχθέντες ἀπὸ τὸ μεσημέρι ἄρχισαν τὴν μάχην· καὶ ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς ἐφονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς 300 καὶ ἐλαβώθησαν (οἱ πλεῖστοι θανασίμως) ὑπὲρ τοὺς 600 ὀλιγωστοὶ ἐβαρέθησαν ἀπὸ τοὺς ἀκλειστους· ἀπὸ δὲ τοὺς ἐδικούς μας ἐφονεύθησαν τρεῖς, καὶ ἓνας ἐλαβώθηκε. Μὲ τόσῃν λύπῃν ἐμάχοντο οἱ ἐχθροὶ, ὅπου πάντοτε ὁ ἐπόμενος ἐπατοῦσε τὸν πεσόντα προηγούμενον, καὶ ὁ μέγας σωρὸς τῶν πεσόντων ἐγρησίμεισαν

εἰς τοὺς ἐχθροὺς μας διὰ προφύλαξιν ἐναντίον τῶν ἰδικῶν μας ἐγκλειστων· ὁ πόλεμος ἐστάθη συνεχὴς ἕως τὰ μεσάνυχτα· καὶ πρὸς τὸ ξημέρωμα μὲ ἐφόρησιν ἔφυγον οἱ ἐδικοὶ μας ἔγκλειστοι, χωρὶς νὰ βαρεθῇ οὔτε ἓνας. Εἰς αὐτὴν τὴν μάχην ἐσκοτώθησαν καὶ ἐλαβώθησαν τὰ πλέον καλῆτερα παληκάρια καὶ τόση δειλία ἐκυρίευσεν τοὺς ἐχθροὺς, ὥστε δὲν ἐτόλμησαν νὰ δευτερώσουν, ἀλλὰ εἰς τὰ πέριξ χωριδιάκια εἰς τὰς ὑπωρεῖας ἔρημα ὄντα ἔβαλιν φωτῆς, καὶ μέρος ἔκαυσαν, εἰς δὲ βουνίσια δοκιμάζοντες νὰ τὰ καύσουν καὶ εὐρίσκοντες ἀντίστασιν ἐπέστρεφον φονευόμενοι πέντε, δέκα, καὶ περισσότεροι· ὥστε ἀπεφάσισαν τὴν φυγὴν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ὀλίγοι ἀπὸ ὀλίγοι ἔφυγαν εἰς Πατρανζῆκι καὶ Ζητοῦνι, καὶ ἡμεῖς ἐσυνάχθημεν καὶ τοὺς πῆραμεν ἀπὸ κοντά.—Ἡμεῖς λοιπὸν διὰ τὴν μεγάλην καλωσύνην σας, ἂν καὶ τὰ καράβια σας ἀκόμη δὲν μᾶς ἐφάνηκαν, δὲν λείπωμεν νὰ σᾶς εὐχαριστοῦμεν ὑπερβολικὰ καὶ Ὑδροιώταις καὶ Σπετζιώταις καὶ νὰ σᾶς ἀποκαλοῦμεν σωτῆράς μας καὶ τὰς ἡρωϊκὰς καὶ φιλοχρίστους κεφαλὰς σας τὰς στεφανόνομεν μὲ τὸν ἀμάραντον τῆς κατὰ ταύτην τὴν θάλασσαν νίκης στέφανον, ὁποῦ εἴχαμεν πλέξῃ διὰ τοὺς Γαλαξιδιώτας, αὐτοὶ εἶνε ἀνάξιοι τούτου ὡς ἄνθρωποι, εἰς ἑσᾶς τυχαίνει ὡς τολμητὰς, καὶ ἀνδρειοτάτους.—Ἀπὸ τὴν γενναιοτάτην ψυχὴν σας λαμβάνομεν πρὸς τούτοις τὴν αἰτίαν καὶ ἰδοὺ συτταίνομεν εἰς τὴν ἀγάπην σας τὸν παρόντα κύρ Νικολὸν Λιτζικόπουλον, καὶ σᾶς παρακαλοῦμεν θερμῶς νὰ ἀνταμώσετε καὶ ταύτην σας τὴν χάριν, καὶ νὰ μᾶς προβλέψετε ἀρκεταῖς μαρουταῖς καὶ ὀλιγοστά μολυβικά, δίδοντας καὶ κρέδιτα τοῦ ἰδίου, ἂν εἶναι ὀρισμὸς σας, ἐπειδὴ ἡ ποσότης τῶν χρημάτων ὁποῦ μαζί του φέρει εἶνε ὀλίγη, καὶ ἡμεῖς ἀναγκασμένοι διὰ νὰ κινήσωμεν, ἄλλη πληρόνομεν εἰς μετροῦτά, καὶ τζουμπιανέδες πολλοὺς δίδομεν, πάντοτε ἐξ ἰδίων μας, χωρὶς νὰ λάβωμεν ἀπὸ κανένα μέρος οὔτε ὀβολόν, καθὼς καὶ ἀπὸ στόματος τοῦ ἰδίου βεβαιόνεσθε, καὶ διὰ τοῦτο εἴμεθα ἐλλειπεῖς καὶ ἀπὸ ἓνα καὶ ἄλλο. Σᾶς βεβαιοῦμεν ὁμῶς εἰς τὴν ἀγίαν ἀδελφοσύνην μας, ὅτι ὅσα κρέδιτα μᾶς δώκετε διὰ τὸ ῥηθὲν εἶδος μετὰ πολλῆς εὐχαριστίας ἐν καιρῷ σὺν πολλῷ τόκῳ θέλει σᾶς τὰ πληρώσωμεν καὶ διὰ τὰ κρέ-

διτα θέλει· λάβετε ρετσιδοῦτον ἀπὸ τὸν ῥηθέντα Λιτσαϊκόπουλον.—
Ταῦτα καὶ ἀναγράφοντές σας σωτηρίας μας, σᾶς εὐχόμεθα κράτος,
νίκην, εὐρωστίαν καὶ ἐνότητα».

Διὰ τοὺς ἐφόρους Σαλόνων

πέτρος Ἰωάννου
μίτρος λογοθέτης

Δημήτριος Σίμου καὶ γεοργάκις
παπαηλιόπουλος.

Β'

Ἀπαγορεύεται τὸ κρασι εἰς τὴν βασιλεύουσαν.—Περὶ τιμωρίας κάλ-
πικων καὶ καλπουζάνιδων καταβοκυρέων.—Καταζητεῖται ἐγκλη-
ματίας ἐπὶ ἀπειλῇ θανάτου.

Ἄξια δημοσιεύσεως εἶνε καὶ τὰ κατωτέρω ἐγγράφα τὰ πρὸ
τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 ἐκδοθέντα καὶ ἀποσταλέντα πρὸς
τοὺς προεστῶτας καὶ προκρίτους τῆς Ὑδρας ἐπὶ διαφόρων πε-
ριστάσεων. Ἰδοὺ ταῦτα :

«*Γαζή Χασὰν πασᾶς Ἑλέφ Θεοῦ Βεζύρης
καὶ Καπετὰν Πασᾶς*».

«Προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι τῆς νήσου Ὑδρας καὶ ἐσεῖς τοῦ
νησίου Καταβοκύριοι καὶ ρεϊτζίδες,¹ βλέποντες τὸν παρόντα ἡμέ-
τερον ὑψηλὸν καὶ ἡγεμονικὸν ὅρισμόν, ἔστω εἰς εἰδησίν σας ὅτι
σᾶς προστάζομεν ἰσχυρῶς ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, νὰ μὴν ἤθελε
τολμήσῃ κανένα καΐκι σας, ἢ μικρὸν ἢ μεγάλον, νὰ εἰσέλθῃ καὶ
νὰ ταξιδεύσῃ εἰς βασιλεύουσαν πόλιν, μὲ φόρτωμα κρασίου οὔτε
διὰ τὴν βασιλεύουσαν, οὔτε διὰ τὸ μέρος τῆς μαύρης θαλάσσης,
μὲ καμίας λογῆς τρόπον καὶ ἀναχώρησιν· ἀλλὰ νὰ ταξιδεύουν
εἰς τὸ μέρος τῆς ὕσπρης θαλάσσης καθὼς, καὶ πρότερον, καὶ
λοιπὸν ἐκδιδομένης ταύτης τῆς εἰδήσεως, νὰ στοχασθῇτε καλῶς
ὅπου νὰ μὴν ἀκολουθήσῃ κανένα ἐναντίον, τοῦ παρόντος ὑψηλοῦ
ἡμῶν, καὶ ἡγεμονικοῦ πουργουλδίου, ὅτι σφοδρῶς καὶ ἀνιλεῶς
παιδεύσεθε».

«Οὕτω ποιήσατε ὡς προστάζομεν καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀποφάσεως».

«Ἐξεδόθη ἀπὸ βασιλικὸν στολαιορχεῖον 1782 Ἰουλίον»

(1) ρεϊτζίδες, οἱ κυβερνῆται μικρῶν πλοίων.

Ἐτέραν εὐστηράν διαταγὴν περιλαμβάνει τὸ ἔγγραφον τόδε :

«Γαζῇ Χασὰρ Πασᾶς»

«Προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι καὶ λοιποὶ κάτοικοι τῆς νήσου Ὑδρας, ἔστω εἰς εἰδησίν σας ὅτι ἐπειδὴ καὶ εἰς μερικοὺς πραγματευτὰς τῆς Ἀθήνας, καὶ εἰς ἄλλους τῶν περὶ καζέδων ἐκεῖτε, μὲ τὸ νὰ εὐρέθησαν ἀρκετῆς ποσότητος παράδες κάλπικοι εἰς χεῖράς των· οἱ ὅποιοι ἐπῆγαν εἰς τὸν τῆς Ἀθήνας καδῇ ἐφέντην τῆς ἀγίας κρίσεως, καὶ ἐφάνέρωσαν προσκλαιόμενοι, ὅτι αὐτοὺς τοὺς παράδες τοὺς κάλπικους τοὺς ἐπῆγαν ἐκεῖ εἰς ταῖς σκάλαις τὰ ἰδικὰ σας καίκια, καὶ πῶς τοὺς ἐζημίωσαν μὲ αὐτὴν τὴν ἀπάτην μεγάλως· ὅθεν ἔγινεν Ἰλάμι¹ παρὰ τῆς Ἱερᾶς κρίσεως, καὶ ἐστάθη ὥδε εἰς τὸ πολυχρόνιον δωθλέτι, καὶ κατὰ τὸ Ἰλάμι ἐξεδόθη βασιλικὸν φερμάνι πρὸς ἡμᾶς χιτάπι² διορίζοντάς μας ὅτι τὸ νὰ ἐξαποστείλωμεν αὐτοῦ καὶ ἐρευνήσωμεν, καὶ νὰ εὐρωμεν αὐτοὺς τοὺς κάλπιδες καὶ χεῖνιδες³ κκραθοκυρούς τοῦ νησιού σας, καὶ νὰ τοὺς κάμωμεν ἰχτέρι⁴ διὰ νὰ λάβουν τάπιχειρα τῆς κακίας των. Ὅθεν σᾶς προστάζομεν ἰσχυρῶς διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου ὑψηλοῦ προσκυνητοῦ μπουμπουρουλδίου, ὁποῦ ἤδη σᾶς ἀποστέλλωμεν διὰ τοῦ παρόντος μπουμπασίρη⁵ μας νὰ ἐξετάξετε ἀκριβῶς καὶ εὐρίσκοντας τοὺς ῥηθέντας καλπουζάνιδες κκραθοκυρούς, ὁποῦ ἔκαμαν αὐτὴν τὴν ἀπάτην, καὶ ἀφ' οὗ ἐζημίωσαν τόσους ἀπὸ τοῦ Ἰμπαντουλάχ,⁶ ζημιοῦν καὶ τὸ πεῖτεμέλι μουσλημῆν,⁷ νὰ τοὺς πιάσετε καὶ ἀσφαλῶς νὰ τοὺς στείλετε μὲ τὸ

(1) Ἰλάμι, ἡ ἔγγραφος ὑπόθεσις τοῦ ἱεροδικαστοῦ.

(2) Φερμάνι πρὸς ἡμᾶς χιτάπι = ἐξεδόθη δι' ἡμᾶς αὐτούς.

(3) χεῖνιδες, ἀχάριστοι.

(4) Νὰ τοὺς κάμωμεν ἰχτέρι, ἥτοι νὰ περιαγάγωμεν αὐτοὺς εἰς τὴν θέαν τοῦ δημοσίου, ἵνα μαρτυρηθῶσιν ἂν εἶναι ἢ μὴ ἀξιόπιστοι.

(5) Μπουμπασίρης, ὁ πρὸς ἐκτέλεσιν ἐκτάκτου τινὸς ὑπηρεσίας ἀπεσταλμένος τῆς κυβερνήσεως.

(6) Ἰμπαντουλάχ, οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ, ἥτοι τὸ ἀνθρώπινον γένος.

(7) πεῖτεμέλι μουσλιμίν, τὸ θησαυροφυλάκιον τοῦ κράτους τῶν Μουσουλμάνων.

μαριφέτη τοῦ παρόντος μπουμπασίρημας ὡδε ὁποῦ ὡς χεῖνιδες τῆς πολυχρονίου βασιλείας, καὶ ἐπιζημίους τοῦ κοινοῦ νὰ λάβουν τὴν πρέπουσαν παιδεῖαν τῶν πρὸς σωφρονισμόν καὶ ἄλλων παρομοίων, προσέχετε, καλῶς νὰ μὴν φανῇτε, ἀπειθεῖς, καὶ παρήκουν, ὅτι παιδεύεσθε αὐστηρῶς, ἀλλ' ὡς προστάζομεν ἐξετάζοντες ἀκριθῶς καὶ ἀφιλοπροσώπως εὐρίσκοντες τοὺς ῥηθέντας καλπουζάνιδες θέλετε τοὺς ἀποστείλει ὡδε ὡς ἄνωθεν. Ἐξεδόθη ἀπὸ τὸ Διδάνι τοῦ βασιλικοῦ Τερσανέ.¹ Ἐν ἔτει.

1785 δεκεμβρίου 19.

Τρίτη ὁμοία κύστηροτάτη διαταγή εἶνε ἡ ἐξῆς :

«Γαζῇ Χασὰν πασᾶς Ἑλέω Θεοῦ Βεζύρης
καὶ Καπουδὰν πασᾶς»

«Προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι τῆς νήσου Ἰδρα.

«Ἐμάχουμεν, ὅτι, εἰς τὸν τόπον σας ὁ υἱὸς τοῦ κοσμᾶ ὀνόματι παντελῆς, ὁ ὁποῖος καὶ πέρσι εἶχε κάμη ἓνα ἔγκλημα, καὶ ἐσεῖς μέγιστον τοῦδε : τοπεράσκαται μεσιοπὴν χωρὶς νὰ μας φανερώσεται τοτιούτον, λοιπόν : σᾶς προστάζομεν ἡγεμονικῶς ἅμα ὅπου εἰδῇτε τὸ παρὸν μοι ποιήσασθε, ἀμέσως νὰ πιάσεται τὸν ῥηθέντα παντελῆ τοῦ κοσμᾶ βάζοντάς τον εἰς τασίδερα : καὶ νὰ τὸν κάμεται τεσλίμι² εἰς τὰς γῆρας τοῦ ἡμετέρου εἰδὶ διορησθέντος μπουμπασίρη : νουρί, τζαούσι διὰ νὰ τὸν φέρῃ πρὸς ἡμᾶς, μὰ ἀνίσως καὶ τὸν κρίψεται καὶ : προφασιστῇτε ὅτι ἔφυγεν καὶ δὲν εἶνε εἰς τιν Ἰδρα, νὰ ἱξεύρεται ὅτι πρῶτον : ἐσᾶς τοὺς προεστοὺς πεδεύομε κεφαλιακὴν τιμορεῖαν καὶ ὅχι μόνον ἐσᾶς ἀλλὰ : καὶ τὰ παιδία σας καὶ τὰ ὀσπῆτια σας θέλομεν τὰ περάσῃ εἰς τὰ κεφάλια σας, ὅθεν : ἐπάρεται καλὰ ταμέτρα σας διότι ἴσπερον νὰ μὴν ταμετανοήσεται, ἀλλὰ ἀμέσως : νὰ τον πιάσεται καὶ νὰ τὸν στήλεται

(1) Διδάνι τοῦ βασιλικοῦ Τερσανέ, ἡ γραμματεία τοῦ ναυστάθμου.

(2) Νὰ τὸν κάμεται τεσλίμι, νὰ τὸν παραδώσῃτε.

με τον ἡμετερον μουπασίρη νουρι τζαούσι δίχως ἄλλο: οὕτω καὶ μὴ ἀλέος γενέσθαι ἐξαποψάσεως ὡς προστάζομεν ποιήσεται».

1799: Σεπτέμ: 14

«ἀπὸ τοῦ Βασιλικοῦ Δονανμᾶ».¹

Τὰ ἔγγραφα ταῦτα οὕτως ἀφ' ἑαυτῶν λαλοῦντα περὶ τῆς καταστάσεως τῶν τότε χρόνων καὶ ὑπὸ πολλὰς ὀψεις ἄξια σπουδῆς ἐνόμισα καλὸν νὰ πέμψω ὑμῖν ἐν ἀντιγράφῳ εἰς δημοσίευσιν. Ἐὰν καὶ ὑμεῖς νομίζητε ὅτι δύνανται τι νὰ προσθέσωσιν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν χρόνων ἐκείνων ἀνασύρατε ταῦτα ἐκ τῆς ἀφανείας, διασώσατε ἀπὸ τῆς σιωπηρᾶς καταστροφῆς, ἀναστηλοῦντες ταῦτα ἐν τῷ ἡμερολογίῳ ὑμῶν ὡς ἀναμνήσεις τῆς ἱερωτέρας καὶ χρυσιμωτέρας διὰ τὸν βίον τοῦ ἔθνους περιόδου.

Ἐν Παιραιεῖ, τῇ 24 Ἰουλίου 1887.

Πρόθυμος.

ΙΑΚ. Χ. ΔΡΑΓΑΤΗΣ

ΕΡΩΤΙΚΗ ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ

Πάλε πιστὴ σάν ἄγγελο τὴν βλέπω 'ς τ' ὄνειρό μου,
καὶ καταριῶμαι τὴν στιγμή
π' ἀδίκως τόσο δολερὴ
μοῦ ἐφάνη 'ς τὸν θυμό μου.

Ξυπνῶ καὶ τρέχω σάν παιδί 'ς τὸ σπίτι ποῦ λατρεύω,
τὰ περασμένα μου νὰ ἰδῶ,
καὶ λυπηρὰ μυρολογῶ,
τὰ πρῶτα μου γυρεύω.

(1) Βασιλικὸς Δονανμᾶς, ὁ Ὁθωμανικὸς στόλος.